

Inhoud

Woord vooraf	7
1 Dertigers, wie zijn ze?	11
2 Dertigers en christen zijn	23
3 Dertiger en de kerk	32
4 Boodschap van een Dertiger aan dertigers	58
5 De kerk en de dertiger	70
6 De kerk en de toekomst	107
Geraadpleegde literatuur	121

Woord vooraf

Wie om zich heen kijkt in de kerk, ziet daar mooie dingen gebeuren. Oud en jong komen samen voor de verkondiging en lofprijzing, maar ook tijdens de rest van de week zijn er allerlei bijeenkomsten waar de Bijbel opengaat en God aan het woord komt. Er worden kinderen geboren en gedoopt – er zijn er ook die ongedoopt blijven. Elk jaar weer zijn er heel wat jongeren die openbaar hun geloof belijden in het midden van de gemeente. Sommigen van hen nemen meteen deel aan het avondmaal, anderen na langere tijd, maar er zijn er ook die de volgende stap in het geloof niet zetten. Er komen mensen tot geloof, heel bewust en betrokken; mensen keren terug na een periode weg te zijn geweest. Door de Geest verbonden aan het Woord gebeuren er veel mooie dingen waar je stil van wordt.

Toch zijn er ook dingen in de kerk die je liever niet wilt zien, maar waarvoor je je ogen niet mag sluiten. Dit is een ontwikkeling die niet van vandaag of gisteren is, maar die wel toeneemt. Het is een sluipend proces en ineens valt het je op, kijk je verder om je heen en doe je navraag bij anderen: zie jij hen nog weleens in de samenkomsten van de gemeente? Eerst denk je dat je je vergist, gaandeweg zie je dat het echt waar is: er is een generatie ontstaan die minder betrokken lijkt te worden. Zorgelijk!

Het zijn de dertigers; de mensen die door en door druk zijn met wie weet hoeveel dingen tegelijk, en die keuzes moeten maken, maar nauwelijks kunnen kiezen.

In het kader van de Artios-reeks heeft de Gereformeerde Bond besloten aan dit onderwerp een boek te wijden en de dertiger met zijn vragen in kaart te brengen. De dertiger als christen, zijn staan in de kerk, en wat deze generatie van de kerk verwacht. Het is goed dat kerkenraden zich ook in deze materie verdiepen – mocht dat nog niet gebeuren. Het zou toch kwalijk zijn als de kerk de gedachte koestert dat ze verder aan deze leef-tijdscategorie geen boodschap heeft dan die van het Evangelie. Hoe meest zinvol dat laatste ook is, soms moet er wel een landingsbaan aangelegd worden en zo plaats gemaakt worden voor dit Evangelie. Hopelijk mag deze uitgave daarbij helpen.

Voordat dit boekje werd geschreven, is er – naast het lezen van andere onderzoeken en literatuur – onderzoek gedaan door middel van een enquête in kerkelijke gemeenten in het oosten, midden en westen van het land. Ook is er een aantal persoonlijke interviews afgenomen bij dertigers. Zodoende is het geen boekje geworden over hen zonder hen. Er is eerst gesproken met hen, met het doel hun de helpende hand te bieden op hun reis door de tijd en de ontmoeting met God.

Tijdens het onderzoek bleek dat best veel dertigers betrokken zijn. Het percentage dat op de vraag naar betrokkenheid bij de gemeente geen ‘ja’ en geen ‘nee’ zegt, maar ‘min of meer’ betrokken is, is het aantal dat zorg baart voor de toekomst. ‘Min of meer’ kan snel minder worden en ervoor zorgen dat deze dertigers de band met de gemeente kwijtraken voordat de gemeente zich dat beseft.

Het is mijn vurige wens en bede dat deze uitgave zal dienen tot opbouw van de gemeente van Christus, en dat de gemeenteleden op wie deze uitgave zich bijzonder richt, in het spitsuur van het leven rust weten te vinden; rust in de hectiek van het bestaan, maar ook rust voor de ziel.

ds. J. van het Goor
Rijssen, zomer 2016

1

Dertigers, wie zijn ze?

Overal waar je komt, zie je mensen van verschillende leeftijden, en dat is in de kerk niet anders. Naast kinderen en jongeren valt je oog op de jonge gezinnen, echtparen van wie de kinderen getrouwd of het huis uit zijn, en ouderen van soms ruim in de tachtig. Ook merk je alleenstaanden op; niet iedereen is immers getrouwd en niet alle getrouwden hebben kinderen.

De samenleving is veelkleurig. Een bonte schakering die een samenleving kenmerkt. In een drukke stad loopt alles door elkaar en in de kerk zit men bij elkaar. Zittend op een terras op een mooie zomerdag is het een interessante en vaak vermakelijke bezigheid om mensen te bekijken in hun doen en laten. Vermakelijk, omdat je er maar eventjes op afstand naar kijkt en er niets mee hoeft te doen. In de kerk ligt dat anders, want daar vormen wij samen de veelkleurige gemeente: een veelkleurigheid die mooi is, maar ook in toenemende mate spannend, omdat de tijd zo snel verandert. In deze tijd is het een enorme uitdaging om als kerkenraden en voorgangers leiding aan Gods gemeente te geven.

Het zou interessant zijn om de verschillende generaties naast elkaar te kunnen bekijken in de leeftijdsfase waarin ze dertigers

waren. Hoewel dertigers van alle tijden worden gekenmerkt door ‘druk druk druk’, zou het toch geen eerlijke vergelijking geven, aangezien iedere tijd zijn eigen mogelijkheden én onmogelijkheden heeft.

In zekere zin is het gezegde toepasbaar: opgaan, blinken en ver-zinken. Het zou geweldig bemoedigend zijn voor de elkaar opvolgende generaties als blijkt dat het vuur niet dooft – en daarmee de somberheid toeslaat – maar dat de vlam van geloof en liefde steeds hoger oplaait en het uitzicht op een eeuwige toekomst steeds meer het leven bepaalt.

Hoewel we de generaties niet naast elkaar kunnen bekijken, kunnen we ze wel ná elkaar in ogenschouw nemen, zoals ze ook daadwerkelijk ontstonden. De dertigers van nu waren tiener in de periode dat hun ouders zelf dertigers waren; eenzelfde leef-tijd maar in een totaal andere tijd. Het is dan ook interessant om te onderzoeken welke invloed de tijd waarin ouders van nu opgroeiden, heeft op de opvoeding van hun kinderen. Het is van belang ons te realiseren dat er sprake is van vroege dertigers (ca. 28-35 jaar) en late dertigers (ca. 36-42 jaar).

Dertigers de generaties door

De dertiger is een druk persoon die werk, gezin, kerk en sociaal leven heeft te combineren en in de kracht van zijn leven is – tropenjaren.

Tweede helft dertig ben je bewuster, serieuzer en heb je meer verantwoordelijkheden op allerlei terrein.

(citaat uit interview met gemeenteleden)

Bij onderzoek en vergelijking hebben de verschillende genera-ties een naam meegekregen; dit ter onderscheiding en herken-

ning. Zo treffen we achtereenvolgens de babyboomers of protestgeneratie aan (begin jaren zestig), gevolgd door de pragmatische generatie (opgegroeid in de welvarende periode van 1975 tot 1985), de internetgeneratie (vanaf 1985) en de hunkerende generatie (de kinderen van de dertigers van nu). De dertiger is opgegroeid met het internet, maar de jonge dertiger kan niet zonder internet: ze weten zich geen raad als er geen verbinding is.

In dit hoofdstuk komen bovenstaande generaties aan bod en zien we waardoor iedere generatie gekenmerkt wordt.

De babyboomers of protestgeneratie

De opvoeders van de huidige dertigers zijn geboren in het begin van de jaren zestig, een periode waarin verzet, vrijheid en zelfontplooiing belangrijke waarden waren. Ze vochten voor eigen rechten, voor het kunnen maken van eigen keuzes. Er begint in de jaren zestig en zeventig voorzichtig een eind te komen aan de verzuiling. Alles wat tot nu toe zo vastlag, kwam op losse schroeven te staan.

De vorige generatie dertigers groeide op en werd gevormd in een tijd dat streven naar en kiezen in vrijheid nog niet zo vanzelfsprekend waren. Het collectief was nog veel meer bepalend dan het individu. Moeder deed het huishouden, vader was kostwinner; de Bijbel had een belangrijke plaats in het (gezins)leven, men las kerkelijke bladen en de krant van eigen kleur, terwijl verenigingen konden rekenen op actieve deelname en catechese vanzelfsprekend was.

Allergie voor instituten en wetsvoorschrijvers is in de protestgeneratie groot. De kerk is juist in het leven van de protestgeneratie ter discussie gesteld en door velen actief verlaten, zonder dat dit betekende dat daarmee ook afscheid werd genomen van religie. Doordat er bewuste keuzes konden worden gemaakt in gezinsplanning – omdat de pil in 1972 in het ziekenfondspakket werd opgenomen – behoren de dertigers van nu tot de eerste

generatie kinderen die bewust gewenst en gepland ter wereld kwam. Als je denkt aan trouwen of samenwonen, volgde men niet vanzelfsprekend de traditie en een andere, grote verandering was de (buitenshuis) werkende vrouw – een nieuw fenomeen dat voor grote veranderingen zorgde.

De ouders van deze generatie dertigers streden voor keuzevrijheid; er waren grenzen te overschrijden, ongekeerde mogelijkheden. Zelfontplooiing was een nieuw begrip en educatie was gericht op bewustwording. Er was niet slechts een verlangen naar, maar er kwam ook daadwerkelijk een andere samenleving; een samenleving waarin samenwerking, tolerantie en rekening houden met elkaar belangrijk waren.

Als je spreekt over grenzen die overschreden kunnen worden, was dat letterlijk ook zo. Denk aan het vakantie vieren: eerst was men twee weken vrij van het werk en maakte men een fietstocht, maar mensen die een auto ter beschikking kregen, reisden verder dan van Groningen tot Maastricht. De reizen gingen verder en verder, helemaal naar Duitsland, met z'n zessen in een auto zonder airco, drie man op de voorbank ... Dertigers met hun gezin op reis. De dertigers van toen houden nu vliegvakanties naar verre oorden, maar hun kinderen – de dertigers van nu – doen niet voor hen onder.

De pragmatische generatie

Wie over dertigers spreekt, zal onderscheid moeten maken tussen jonge dertigers (eind twintig tot midden dertig) en gevorderde dertigers (midden dertig tot begin veertig). Het is lang zo geweest dat de verschillen tussen de generaties niet zo groot waren. Dat is nu anders en dat heeft alles te maken met de enorm snelle ontwikkelingen op allerlei terreinen.

Het is in het kader van dit boek niet de bedoeling om elke generatie tot in details te beschrijven. Daarom ook van deze generatie slechts enkele kenmerken; om wel een beeld te krijgen van elke generatie afzonderlijk in z'n verscheidenheid en verloop.

Onder de pragmatische generatie verstaan we vandaag de ‘gevoorderde dertigers’.

De gevoorderde dertigers zijn opgegroeid in welvaart van de periode 1975 tot 1985. Bij hun opvoeding stond zelfontplooiing voorop, en ze zijn gericht op ervaring en beleving. Deze generatie kent weinig uitdaging en veel gemakzucht en wordt daarom weleens de ‘patatgeneratie’ genoemd. Ze zijn sterk merk- en mediabewust, hebben meer mogelijkheden mede dankzij een hoger opleidingsniveau en door technische ontwikkelingen, en zijn bijzonder snel in het zich eigen maken van nieuwe technologische toepassingen. De mensen uit deze generatie binden zich niet snel langdurig, hebben de neiging om belangrijke keuzes uit te stellen, zijn zelfverzekerd en optimistisch, maar ook verwend omdat ze weinig tegenslag hebben gekend op macro-niveau.

De internetgeneratie

De jonge dertigers worden ook wel de internetgeneratie (of generatie Y) genoemd. Omdat er vaak geen grenzen aan hun mogelijkheden lijken te zijn, worden zij weleens met de term ‘grenzeloze generatie’ aangeduid. Ze leven voor de passie, schakelen moeiteloos tussen realiteit en virtualiteit, werk en privé. Door de ongekende mogelijkheden stellen de dertigers van nu hoge eisen aan zichzelf: alles wat kan, moet kunnen in hun leven. Dit geeft velen van hen enorme stress rond zaken als kleding en lichaam. Deze jonge dertigers lijken heel relaxt te leven, maar schijn bedriegt: het is een leven vol strijd; *struggle for life*. Een kwart van het aantal mensen van deze generatie dat hierop bevestigd werd, gaf aan soms het idee te hebben dat ze een burn-out had.

De hunkerende generatie

Tot slot een enkel woord over deze generatie, de kinderen van de dertigers van nu. Het gaat in dit boek niet over hen, maar ze

hebben wel alles te maken met de generatie die besproken wordt.

De ontwikkelingen op het gebied van communicatie lijken niet te stoppen en gaan razendsnel. Als het een binnen bereik is, ziet men alweer uit naar het volgende. Het werkt verslavend. De angst er niet bij te horen, veroorzaakt bij deze kinderen stress en dwangmatigheid. Zo lijken ze alles te moeten volgen en een goed voorbeeld hiervan is een app die meldingen geeft over touretappes van de Tour de France. Je hoeft niet de hele etappe te volgen, maar je weet wel op het juiste moment hoe het afloopt, wie als eerste over de finish gaat, en wie de volgende dag in het geel rijdt. Zo blijven deze jongeren op de hoogte van tal van zaken.

De sociale media spelen überhaupt een enorme rol in hun leven. Veel jongeren zijn *connected* met honderden vrienden – wat dat dan ook mag betekenen – maar ze converseren met weinigen van hun leeftijdgenoten. Soms vraag je je af wanneer de wal het schip keert. Misschien is die beweging al wel gaande, nu blijkt dat bijvoorbeeld veel Facebook-gebruikers depressief zijn.

Hoe zit het eigenlijk met hun ouders? Welk voorbeeld geven zij? Onderzoek in Amerika toont aan dat veel kinderen en tieners zich in de wacht gezet voelen, omdat hun ouders verdiept zijn in hun smartphones, ze niet groeten als ze uit school komen, tekstberichten versturen vanachter het stuur en hen in de speeltuin negeren. Hoe zou de communicatie thuis verlopen als beide ouders gefocust zijn op hun smartphone – even niet aanwezig? Het heeft geen zin hierover negatieve dingen naar voren te brengen, maar wel is het belangrijk dat deze dertigers misschien even in de spiegel hun eigen beeld zien verschijnen.

De hunkerende generatie van tieners verlangt niet zozeer naar meer mogelijkheden. Ze hunkeren wel naar warmte, liefde, aandacht en geborgenheid. Inderdaad, ouders die zich op een positieve manier met hen gaan bemoeien. Dat kan betekenen dat ze keuzes maken, en de belangrijkste keuze van een getrouwde

dertiger met gezin is misschien wel prioriteit geven aan de opvoeding van zijn kinderen. Kinderen hebben ouders nodig die hun de helpende hand bieden bij de reis door de tijd en hen leiden in de (dagelijkse) ontmoeting met God. Ouders met aandacht voor hun kinderen en minder voor alles wat zich via een ‘indringende pingel’ aandient.

Dé dertiger

Uit het voorgaande mag al wel blijken dat dé dertiger niet bestaat. Het is onmogelijk alle dertigers over een kam te scheuren, zelfs niet met een heel verfijnde indeling. Er is verschil in opleidingsniveau en ontwikkeling. Er zijn geografische verschillen, zoals het verschil tussen oost en west, maar ook maakt het verschil of je in een dorp woont of in de grote stad. Neem daarbij ook nog het mentaliteitsverschil, en dan is duidelijk dat dé dertiger niet bestaat.

En toch: de dertiger

De dertiger bestaat wel; het zijn de mensen in de leeftijd van eind twintig tot begin veertig, in zekere zin een wat rekbaar begrip. Het is de generatie die schijnbaar uitblinkt in zelfverzekerdheid; wie doet me wat en wie zal mij vertellen hoe en wat ik moet doen? Toch is dat wel de schijn die een beetje bedriegt, want de dertiger heeft behoefte aan een stimulerende omgeving. Aan de ene kant wordt van de omgeving verwacht dat deze respect toont voor de competenties waarover de dertiger beschikt. Aan de andere kant wordt verwacht dat ze ook gefundeerde feedback geeft op gesignaleerde, of door hem zelf ervaren, tekorten.

Dit is voor de kerk van belang om te weten: wie de feedback van de dertiger negeert – omdat deze voor de kerk niet welgevallig is – geeft daarmee een slecht signaal af, en dit zal verwijdering

geven. Aandacht schenken aan zijn feedback kan al veel winst opleveren voor beide partijen. In hoofdstuk 5 willen we dit nader uitwerken.

Over de dertiger wordt soms negatief geschreven – denk alleen al aan de benaming ‘patatgeneratie’. Toch zijn er veel mooie dingen te zeggen en te schrijven en het is goed dat te doen, omdat ook op zeker moment minpunten voor het voetlicht komen.

De leeftijd van de dertigers is een turbulente fase in het leven. Het is een levensfase waarin heel veel dingen tot bloei komen. Er is de opbouw van een gezin, het kiezen voor relaties om je heen, het opbouwen van je eventuele carrière ... Er moet overal tegelijk gepiekt worden in korte tijd. Je baan vraagt veel tijd en daarmee gepaard gaat het maken van carrière en promotie. Dan kun je niet de kantjes ervanaf lopen, maar wil je je inzetten voor werk, bedrijf en salaris.

Omdat vrijwel iedereen een baan heeft, ook man én vrouw binnen een huwelijk, is het spannend om voldoende tijd te vinden voor de ander en voor elkaar. Daarnaast vraagt in een stressvol leven ontspanning de nodige tijd, en om het lichaam in conditie te houden, is een avond in de week sporten niet overbodig. Bovendien kan het sociale leven niet alleen bestaan uit het bijhouden van alles wat gepost wordt op de sociale media; connectie gaat immers verder dan je duimen op je smartphone. Het is ook in deze levensfase dat door de meeste mensen een gezin gevormd wordt – een intensieve periode waarin veel van het leven genoten wordt. Al is het heel intensief om kinderen op te voeden en komt er ongetwijfeld meer bij kijken dan vroeger. Kortom: in de leeftijdsfase van de dertigers komt alles tegelijk!

In deze leeftijdsfase komt alles tegelijk, maar er kán ook veel, omdat de geest dan nog zeer lenig is en de meeste jonge ouders flexibel genoeg zijn om de stress aan te kunnen. Een ouder van dertigers verzuchtte eens: ‘Wat ben ik blij dat ik vroeger niet

hoefde te werken en niet alle dingen moest die in deze tijd wel van iedereen verwacht worden.’

Naast de baan die beide partners in een huwelijk hebben, zijn er zo veel sociale verplichtingen: een lunch met een vriendin, een terrasje met vrienden, een etentje samen, een gezellige avond met enkele collega’s ... ga zo maar door. Tussendoor is er altijd weer de telefoon die in stilte steeds weer stoort.

Bijzonder om op te merken is het feit dat in het algemeen de periode van vruchtbaarheid (het vormen van een gezin, het krijgen van kinderen) aan het eind van de dertigersfase ten einde is. Zie hierin ook iets van de wijsheid van God waarmee Hij de mens geschapen heeft.

Om in die periode voldoende aandacht te besteden aan geestelijke groei, volwassen worden in het geloof, is een hele klus; een klus die niet door iedereen goed geklaard wordt met gevolgen die zich juist gedurende deze periode doorvertalen naar de kinderen. Sommigen merken het bij zichzelf op en nemen maatregelen zoals onthaasten en ontstressen. Anderen nemen de drukte voor lief.

Uit een enquête onder dertigers, die deel uitmaakt van de voorbereiding op deze uitgave, en uit enkele interviews met vertegenwoordigers uit deze leeftijdsgroep, blijkt dat deze jaren tropenjaren zijn: mooi maar tegelijkertijd heel heftig. Deze periode vreet energie, omdat de energie op zo veel plekken tegelijk ingezet moet worden en beperkt voorradig is.

Het was heel verblijdend om te merken uit de onderzoeken dat voor velen van deze dertigers het geloof van grote invloed is op het dagelijks leven. Iets wat misschien wel vaak anders geduid wordt door buitenstaanders, omdat dertigers andere keuzes maken. Desalniettemin is het goed naar hen te luisteren om waar nodig van hen te leren. Op een ander moment kan hun een spiegel voorgehouden worden en misschien soms gevraagd of ongevraagd de helpende hand toegestoken.

De dertiger kan kritisch zijn, maar de vraag is hoe ernstig dat is. Veel ernstiger is het als de kerk haar oren dichtstopt voor de kritische noten van deze doorgaans grote groep in de kerk. Dit is een klacht die gehoord wordt en waar de kerk haar oren niet voor moet sluiten! Wie dat doet, zal hiervan grote gevolgen ondervinden. Luisteren naar is immers niet hetzelfde als gehoor geven aan alles wat gevraagd wordt. In contact blijven, communiceren met de grote groep dertigers is van groot belang. Is het vanwege de gedachte dat ook deze fase wel voorbijgaat, dat ze soms genegeerd worden? Weet dan wel dat ze vervreemden van de kerk, en vergeet daarbij niet dat het geduld bij hen sneller op is dan bij hun ouders. De contacten met gelovige leeftijdsgenoten uit andere kerken zijn er zo, de binding met de plaatselijke kerk is soms minder hecht en de overstap naar een andere kerk is nog weleens snel gemaakt. Het is te gemakkelijk geredeneerd als we vinden dat het belangrijker is dat ze zich tenminste nog ergens aansluiten; alsof we hen als 'mensen met lastige vragen' kunnen laten gaan. Door met elkaar in gesprek te blijven en naar elkaar te luisteren, kunnen we veel van elkaar leren, over en weer.

Tot slot

In het bovenstaande is al wat gezegd over het leven dat de dertiger leidt. Hij is een mens met mogelijkheden, meer mogelijkheden dan ooit. Er valt voor de dertiger wat te kiezen en dat komt je op alle terreinen van het leven tegen. De babyboomers hadden nog niet zo veel te kiezen, maar gaandeweg kwamen er meer mogelijkheden door de toenemende welvaart. Babyboomers pakten uit de kast wat er hing; twee stel kleren voor het werk, afwisselend gedragen, een stel nette kleren en misschien nog een zondags pak met vaak één paar schoenen voor de laatste twee. Tegenwoordig staan er veel mensen 's avonds al voor de

kast, omdat kiezen op de vroege ochtend te veel tijd vraagt, hun kasten puilen uit!

Dit geldt niet alleen voor kledingkeuzes, denk ook eens aan de toegenomen keuzes in de supermarkt. We verkiezen een supermarktketen van naam met een ruim aanbod van wel dertig soorten kaas, terwijl we gewoon een pond jong belegen nodig hebben. De kruidenier van veertig jaar geleden had boter, kaas en eieren, koffie, thee en suiker, zout en peper, een fles ranja, toiletpapier, een rol pepermunt voor de kerk en misschien nog een enkel ander product. Het winkelmeisje had alle artikelen binnen handbereik, en we hadden genoeg. Mede doordat het leven minder te kiezen gaf, was het relaxter dan nu.

Verheerlijk ik nu het verleden? Nee! Er valt nog heel wat naast te zetten, maar het tekent wel het leven van de dertiger die uit zo veel aanbod op allerlei terreinen een keuze moet maken.

Het sociale leven van de dertiger met zo'n groot aanbod aan mogelijkheden zorgt voor een stampvol bestaan. Daarbij is het een heksentoer om de goede keuzes te maken, opdat kerk en geloof er niet bekaaid af zullen komen. Natuurlijk is dat niet goed uitgedrukt. Het is geen heksentoer.

Wie zich in deze fase van het leven laat leiden door de Heilige Geest, zal ook hierin zeker z'n weg vinden. Als we ons laten leiden door de geest van de tijd, dan willen we allemaal alles, zoals iemand het uitdrukte. Dat, onder andere, kan ervoor zorgen dat je overspannen raakt, of zelfs een burn-out krijgt.

Geleid door de Geest hoeft je niet alles, maar leer je kiezen. Daardoor wordt ons leven minder gefragmenteerd en wint het aan waarde. Als de Geest ons leidt, leren we ook zo kiezen dat er tijd overblijft om in te zetten voor geloofsgroei en om gekregen gaven te besteden in dienst van de kerk en het Koninkrijk van God.

Het misstaat een christen-dertiger niet om tegen de stroom in te roeien. Gevoelsmatig heb je dan de wind tegen, maar in geloof

weten we dat we de Geest in de rug hebben. Ook in dit opzicht geldt het voor de christen: *make the difference*.

Gespreksvragen bij hoofdstuk 1

1. Herkent u de verschillen tussen de generaties?
2. Is de christen-dertiger anders dan andere dertigers?
3. Maakt het voor jou als dertiger verschil in hoe je benaderd wilt worden?
4. Bepaalt het uw houding als kerkenraad hoe u hen benadert?